

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Tertia. An Denominationes Extrinsecæ sint Entia Rationis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

1. Negatio est tantum incapax realis existentia positivæ.

Arguitur 2. Ex ratione, Negatio est incapax realis existentie, ergo male definitur. *Ans.* rationis per incapax realis existentie, probatur ant. Quia negationi realiter existere repugnat. *R.* dist. ant. est incapax realis positivæ existentie, concedo ant. est incapax veræ existentie negativæ, nego ant. & conseq. sufficienter itaq; negatio idem est de privatione, excluditur ab entibus rationis per particulam habens suum esse dependenter ab opere potentie potentis comparare, negationes autem & privationes non habent suum esse dependenter à tali potentia, siquidem sunt ante operationem cuiuscunq; potentie. Sed

Instatur. Non omne ens rationis habet suum esse dependenter ab opere potentie potentis comparare, ergo per hoc privationes & negationes non distinguuntur ab ente rationis, si non distinguuntur, ergo nec bene definiuntur. Probatur ant. Relatio resultat ex duobus entibus rationis similibus non habet suum esse dependenter ab operatione alicujus potentie potentis comparare, & tamen est ens rationis; ergo. *R.* negando ant. ad cuius probationem dico ex duobus entibus rationis habentibus similitudinem nunquam resultare ens rationis, quæ sit relatio; hæc enim est differentia inter relationem realem & rationis, quod illa positis extremis statim resultat, quia confurgit ex natura illorum, ut sæpe docet Doctor 1. d. 31. quodlib. 6. & alibi, sed relatio rationis ultra extrema indiget operatione intellectus, quæ efficiatur; si enim tali operatione non indigeret, sequeretur relationem rationis esse quid reale, nam illud est reale, quod habet esse independenter ab opere intellectus, vel alicujus alterius potentie potentis comparare. Sed

Urgetur; Scotus frequenter docet quod ex chymæris & aliis rationis entibus relatio resultat rationis, ergo non est necesse quod fiant de novo per comparisonem & negotiationem alicujus potentie. *R.* Quod si hoc Scotus quandoq; dicit, intelligendus est quod resultat per intellectus, vel potentie potentis comparare negotiationem, quod licet non exprimat, id tamen supponit: quod patet ex definitione entis rationis.

QUÆSTIO III.

An Denominationes Extrinsicæ sint entia rationis?

I.

Positur status questionis.

Satis intricatè hæc quæstio disputatur in Schola Scoti, nam nonnulli Scotistæ affirmativam tenent, alii contra negativam, & quilibet pars mentem Scoti attingere putat, dum una & altera eundem pro se citat, & trahit: unde status quæstionis est, an quando oculus verbi gratia videt parietem, intelligit intellectus lapidem, resultat in pariete, vel lapide præter denominationem illam quod paries dicatur visus, & lapis cognitus, à visione oculo in existente, vel à cognitione intellectui inhaerente, *Ans.* & respectus alicujus rationis. Itaq; nota denominationem aliam esse intrinsicam, aliam extrinsecam, Denominatio intrinseca est, quæ provenit à re, vel forma in existente in re de-

Denominatio est intrinseca alia extrinseca utraq; explicatur.

nominata, ut dum dicis, quod Joannes sit doctus, quod paries sit albus, & alique denominationes tales intrinsicæ dicuntur intrinsicæ per identitatem, & non per solam inhaerentiam, vel adhaerentiam, ut homo est rationalis, &c. Denominatio extrinseca est illa, secundum quam aliquid dicitur & denominatur non tanquam à forma in se inexistente, sed in alio à se distincto, sic Petrus dicitur visus non à visione sibi inhaerente, sed in oculo alterius. Suppono autem tanquam certissimum similes denominationes extrinsecas dari, tum autoritate Scoti 1. d. 30. q. 2. n. 12. ubi ait, Deum sola relatione nova quæ est in creatura ad ipsum, ipsum denominari Dominum; tum quia quotiescunq; aliquid habet denominationem novam absq; ulla forma sibi intrinsicè inhaerente, illa denominatio debet dici extrinseca, sed de facto habent multa denominationes novas absq; ulla forma intrinsicè nova, ergo dantur denominationes extrinsecæ, minor probatur: quia paries dicitur de novo visus, cognitus, absq; visione, vel intellectu intrinseca in eo subiectata, nec requiritur ad veritatem predicationis alicujus quod prædicatum ipsi insit physicè semper, sed sufficit quod ipsi insit physicè, vel logicè, hoc ergo prænotato & præsupposito ad quæstionem

Dico Denominationes extrinsicæ proveni-

II. *Denominationes extrinsicæ non sunt entia rationis.* Ita Ruvius in sua Logica tractatu de ente rationis, Mafrius, Comptonius, &c. contra Baronem Apol. 1. Met. Incidental. Probatur Conclusio, ens rationis non datur ante fictionem intellectus, vel negotiationem potentie potentis comparare, sed denominationes extrinsecæ dantur ante talium potentiarum negotiationem, ergo, ma. patet, probatur mi. Deus dicitur creator, & paries qui ab aliquo animali videtur dicitur visus antequam cognoscatur creator, vel quod paries sit visus: nam si Deus nullum creasset intellectum, sed sola insensibilia entia, verè fuisset dictus creator: sed tunc non per ens rationis, siquidem tunc nulla fuisset potentia quæ illud effecisset, ergo esse Creatorem quæ est denominatio extrinseca (nam per hoc quod Deus dicatur Creator, nulla forma ponitur in ipso realis, aliàs esset mutabilis: siquidem posset illi aliquid de novo advenire, quod ab æterno non habuit) non est ens rationis, sed reale: Nec valet dicere quod denominationes provenientes ab aliis potentis non sint rationis, bene tamen quæ proveniunt ab intellectu, quia quamvis hujusmodi denominationes possent peculiariori aliqua ratione dici ens rationis, quia scilicet proveniunt ab actibus rationis, non possunt tamen dici entia rationis in sensu prout hic accipiuntur entia rationis, quia tam bene actus intellectus, quam aliarum potentiarum vitalium dicuntur habitudinem ad objectum, itaq; denominationes ab eis provenientes pari modo erunt reales, quia omnes proveniunt à formis realibus. Probatur secundo cognoscere & cognosci sunt relata, ergo ipso eo quod Petrum cognoscam, Petrus est cognitus à me absq; ulla fictione præcisè ex eo quod detur cognitio quæ ad Petrum terminetur, ergo absq; ulla fictione Petrus est cognitus, ergo hæc deno-

denominatio cogniti absq; ulla fictione conuenit Petro.

III. **Autores** contrarie sententia putantes scilicet quod denominationes extrinseca sint entia rationis, id ideo faciunt, quia primo ad denominationem realem requirunt veram unionem forme denominantis, cum re denominata, & ideo cum forma extrinseca non habeat veram unionem cum subiecto denominato, denominatio non est realis, sed rationis; Verumtamen hoc eorum fundamentum est nullum, quia falsum est in extrinseca denominatione non reperiri suo modo unionem realem forme denominantis, cum re denominata non quidem per modum inhaesionis, sed adhaesionis, seu habitudinis ad rem denominatam, per quam unionem licet nihil sit in termino, verè tamen aliquid dicitur esse ad terminum. Secundo putant denominationem debere aliquid ponere in re denominata, seu subiecto, hoc non est opus, nam Deus realiter denominatur Creator absq; eo quod nova forma in sit ipsi, quando vero dico realiter, non intendo asserere quod predicatum sit aliquid inhaerens subiecto de quo enuntiat, sed sensus est quod illud quod verè est, verè sic denominari, quasi diceretur Deus realiter denominatur Creator, id est, Deus est verè Creator, paries est realiter visus, id est verè visus. Et si quando dicit Scotus denominationes extrinsecas esse entia rationis, non est intelligendus quod dicat denominationes esse ens rationis formale, id est fictum, quod nec est, nec esse potest; sed materiale tantum, id est, quod ab intellectu concipitur: cui tamen esse non repugnat, & in hoc sensu Scotus i. d. 36. q. un. §. concedo illud esse cognitum, quod creature habent ab aeterno per actum intellectus Divini vocat ens rationis, ut notat Fuentes; Verum tamen est, quod si quis consideraret lapidem verbi gratia esse cognitum per cognitionem aliquam inexistente ipsi, quod denominatio cogniti sic concepta esset ens rationis, quia nec est, nec esse potest cognitum per cognitum per cognitionem in se ipso existentem vitaliter, hinc tamen non sequitur denominationem extrinsecam esse ens rationis, si consideretur ipsa prout esse cognitum à potentia cognoscente terminatur ad ipsum objectum, Per hæc notata plures solvi poterunt difficultates super hanc materiam occurrentes, maxime si bene observetur & exactè natura entis rationis supra data

QUESTIO IV.

Utrum negationes & privationes sint entia rationis?

I. **Pro quaest.** Intelligentia notandum privationem & negationem idem non esse, nam licet utraq; dicat carentiam, hæc tamen non est nisi ratio generica, differunt itaq; in hoc, quod privatio sit carentia forme in subiecto apto nato habere talem formam, verbi gratia carentia visus in oculo caeci, aut carentia albedinis in pariete dicuntur privationes, quia carentia sunt in subiectis talibus quæ sunt apta suscipere tales formas, cæcus namq; aptitudinem habet ut recipiat formam visus, paries carens albedine

est aptus natus recipere albedinem, & sic de multis aliis similibus. Negatio autem est carentia forme in subiecto, quod subiectum non est aptum natus habere talem formam: sic carentia visus in talpa dicitur negatio, quia talpa non potest recipere visionem, sic etiam carentia irrationalitatis in homine negatio vocatur, cum homo sit incapax irrationalitatis etiam de quantumq; potentia. Negatio autem duplex est, alia vocatur intra genus alia extra genus appellatur, negatio extra genus est, quæ nullum determinatum entis genus sibi vendicat cui conveniat, sed tam de ente quàm de non ente, de quo est facta, affirmatio opposita illi negationi verificatur, verbi gratia non homo verificatur tam de chymæra quæ est non ens, quàm de lapide qui est ens reale, nam nec de chymæra, nec de lapide verificatur affirmatio opposita illi negationi non homo: Negatio intra genus vocatur negatio secundum genus, & est negatio alicujus forme, vel alicujus rei, quæ alicui non convenit quatenus est tale ens, esto secundum genus ipsi non repugnet, verbi gratia irrationalitas in homine est negatio intra genus, esto enim in quantum homo aliquis est non possit esse irrationalis, tamen secundum quod animal est non repugnat ipsi irrationalitas, sic etiam cæcitas in talpa est negatio visus in quantum est talpa, est tamen visus capax in quantum est animal.

Negatio duplex est.

Notandum 2. Sermonem hic non esse de negationibus, aut privationibus subiectatis in entibus rationis, nec de iis quas intellectus posset concipere in entibus realibus in quibus à parte rei non possunt reperiri, ut si quis conciperet spiritualitatis negationem in Deo, aut corporeitatis in homine, quia certum est huiusmodi esse entia rationis, sed sermo est de negationibus & privationibus verè & à parte rei subiectatis in entibus realibus, ut est de negatio brutalitatis in homine, caloris in aqua, &c. Circa quam materiam duplex est sententia, prima est P. Suarez disp. 45. Met. sect. 3. & aliorum Scotistarum dicentium negationes & privationes esse entia rationis, secunda contrario negat, & hæc est communior Scotistarum cum Pontio, &c. cum quibus ad questionem

Non est sermo de negationibus entium rationis.

DICO I. Negationes & privationes non sunt entia rationis, quatenus videlicet considerantur ut subiectata in entibus realibus. Hæc est contra Thomistas quos sequitur Suarez disp. 42. Met. sect. 2. Probatur conclusio manifestè; Quia negationes & privationes verè & realiter à parte rei independentè ab opere potentia potentis fingere existunt in subiectis realibus, sed quæ sic existunt non sunt entia rationis, ergo negationes & privationes non erunt entia rationis, probatur ma. Quia et si nullus daretur intellectus, vel potentia comparare potens, verum esset quod paries niger haberet privationem albedinis, & talpa negationem visus, &c. mihi etiam patet ex definitione entis rationis. Sed

III. Negationes & privationes non sunt entia rationis.

Arguitur in contrarium, Chymæra non est ens reale, ergo est negatio entis realis, in eodem subiectata, sed chymæra est ens rationis, ergo negatio entis realis est ens rationis, sed eadem

VI. Non bene dicitur chymæra non est ens reale, ergo est ens rationis.